

Minimalne wymogi stawiane pracom dyplomowym w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Gdańskiego

1. Edycja i formatowanie

Typ i wielkość czcionki	Times New Roman CE, Arial, Garamond, Georgia lub podobne. Rozmiar maksymalny 12 pkt.
Odstęp między wierszami	1.5
Marginesy	Marginesy górny i dolny min. 1,5 cm, marginesy boczne min. 2,5 cm. Przy ustalaniu marginesów należy wziąć pod uwagę czy praca będzie drukowana. Jeżeli tak, margines lewy powinien być nieco większy (3,5 cm)
Paginacja	Lewy dolny róg lub dolny środek strony Strona tytułowa – numer strony ukryty
Wyrównanie	Tekst wyjustowany obustronnie
Punktory	Od cyfr arabskich
Przypisy	Dolne lub Oxfordzkie według wzorców załączonych poniżej.

2. Temat pracy

Praca dyplomowa powinna mieć jasno sformułowany **problem badawczy** w postaci jednego lub kilku powiązanych tematycznie pytań, jakie Autor/ka stawia i na które udziela odpowiedzi w pracy.

Temat pracy powinien wskazywać obszar zagadnień, które zostaną poruszone w pracy, zbiorowość, której dotyczy problem badawczy, a także przestrzenne umiejscowienie (teren) i czas realizacji badań. Temat musi zostać ustalony w czasie pierwszego semestru prac na seminarium licencjackim / drugiego semestru prac na seminarium magisterskim.

Cel lub cele pracy mogą być;

Cel praktyczny, badawczy, teoretyczno-metodologiczny. Praktyczny, to np. propozycje działań w celu rozwiązania problemu społecznego, reformy instytucji, wprowadzenia nowego wzoru kultury organizacyjnej, uświadomienie sobie i innym opresyjnych relacji i wskazanie na możliwości emancypacyjnego rozwoju.

Cel badawczy, to np. wstępny opis, rekonstrukcja, interpretacja, krytyczna analiza, wyjaśnianie, porównywanie wybranych zjawisk na określonych poziomach analitycznych.

Cel teoretyczno-metodologiczny (dotyczy szczególnie studiów uzupełniających) odnosi się do propozycji jakiejś korekty w stanie metodologii i teorii naukowych, którą formułujemy i realizujemy w trakcie własnych badań, np. rozwinięcie/przetestowanie nowej techniki badawczej, przetestowanie teorii w jakimś obszarze empirycznym, sprawdzenie czy dana teoria da się owocnie użyć do wyjaśnienia obszaru empirycznego, który do tej pory nie był za jej pomocą analizowany.

Tytuł pracy jest krótkim sformulowaniem problemu i tematyki pracy, który powinien jednoznacznie nawiązywać do socjologii Tytuł musi być uzgodniony z promotorem/ką

pracy oraz zostać zatwierdzony przez Radę Programową Kierunku Socjologia co najmniej trzy miesiące przed planowaną obroną pracy.

3. Objętość i zawartość pracy dyplomowej

Struktura pracy obejmuje; spis treści, wstęp, trzy lub więcej rozdziałów o objętości minimalnej 12 stron i składających się z wyodrębnionych podrozdziałów, zatytułowanych i poświęconych odrębnym zagadnieniom, zakończenie, bibliografię i aneks.

Część metodologiczna może stanowić odrębny rozdział lub zajmować jeden podrozdział pracy. W tabeli omówiono zawartość wyodrębnionych części pracy (rozdziałów lub podrozdziałów) zakładając, że ich objętość może być różna - niektóre z nich mogą obejmować np. dwa rozdziały, a inne być przedstawione tylko w podrozdziale.

Praca magisterska różni się od licencjackiej większą objętością, większą bazą empiryczną i szerszą bibliografią. W przypadku prac magisterskich istnieje możliwość uznania za pracę dyplomową opublikowanego artykułu naukowego oraz pracy projektowej, w tym także wykonanej zespołowo, polegającej na opracowaniu na podstawie wiedzy socjologicznej i zaplanowaniu działania społecznego. W przypadku pracy wykonanej zespołowo, udział każdego studenta i studentki musi zostać dokładnie określony. Praca magisterska może być również pracą teoretyczną. Schemat postępowania oraz struktura pracy są wówczas analogiczne do prac empirycznych, lecz charakter problemu jest teoretyczny, a badanie polega na pogłębionej, krytycznej i twórczej analizie teorii.

Minimalna liczba stron bez bibliografii i aneksu	licencjacka 40, magisterska 60
Wstęp	3-5 stron. Powinien zawierać określenie problemu poruszanego w pracy, uzasadnienie jego podjęcia, zastosowaną metodę/techniki badawcze oraz krótkie przedstawienie zawartości kolejnych rozdziałów wraz ze wskazaniem najważniejszych wyników i wniosków.
Część teoretyczna	Minimum 12 stron Powinna odnosić się do przeglądu literatury i stanu badań związanych bezpośrednio z tematyką pracy. Zalecane jest oparcie się w przeważającej części na literaturze socjologicznej. Należy tu zaprezentować wybrane podejście teoretyczne i najważniejsze pojęcia.
Część metodologiczna	Minimum 6 stron Powinna zawierać przedstawienie i uzasadnienie wyboru określonej procedury badawczej, wraz z opisaniem terenu badań, próby badawczej i sposobu jej doboru.
Część prezentująca wyniki badań	Minimum 12 stron Zawiera syntetyczną prezentację wyników badania własnego, od analizy wyników szczegółowych do bardziej ogólnych interpretacji, nawiązując do części teoretycznej.
Zakończenie	3-5 stron Zawiera podsumowanie osiągniętych wyników, wnioski, rekomendacje co do przyszłych badań.
Bibliografia	Uwzględnić jedynie pozycje przywołane w pracy.

	Minimalna liczba pozycji z zakresu literatury specjalistycznej wykorzystanych w pracy: licencjacka 15, magisterska 30 Wskazane jest używanie literatury socjologicznej i źródeł oryginalnych lub ich tłumaczeń o wysokiej jakości, unikając korzystania z wtórnych, skróconych opracowań.
Aneks	W zależności od zastosowanych technik badawczych zawierać może kwestionariusz ankiety, scenariusz wywiadu, notatki z obserwacji, karty wywiadu, tabele źródłowe danych, transkrypcje, materiały wizualne i in. materiały.

4. Wymogi prawno-etyczne

Należy pamiętać o poszanowaniu praw autorskich, odpowiedzialnym wykorzystaniu opracowanych źródeł, prawidłowym stosowaniu przypisów i cytowań. Każda praca powstająca w IS poddawana jest badaniu za pomocą Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Wyniki powyżej 15% zgodności wymagają pisemnego uzasadnienia promotora/ki a wyniki powyżej 25% zgodności będą skutkowały niedopuszczeniem pracy do obrony.

Autorzy prac dyplomowych powstających w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Gdańskiego zobowiązani są do przestrzegania **Kodeksu Etycznego Socjologa** uchwalonego przez Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Socjologicznego dnia 25 marca 2012r. <https://pts.org.pl/wp-content/uploads/2016/04/kodeks.pdf>.

- Szczególnie należy zadbać o dobrostan osób badanych,
- Uzyskać zgodę na badanie,
- Anonimizować wyniki badania tak, by osoby postronne nie mogły poznać tożsamości badanych,
- W przypadku rejestracji wywiadu uzyskać zgodę osób badanych na wykonanie i wykorzystanie nagrania w celach analitycznych,
- Ze szczególną uwagą należy respektować prawa osób reprezentujących grupy wrażliwe lub zagrożone wykluczeniem.
- Dochować standardów odpowiedzialnego obchodzenia się z surowymi danymi przez ich samodzielną transkrypcję, odpowiednie przechowywanie, opracowanie bez ujawniania źródeł.

Przy Instytucie Socjologii działa Rada Etyczna Socjologii, która wydaje opinie w sprawach związanych z etyczną stroną badań realizowanych w IS.

5. Zalecenia metodologiczne

W uzgodnieniu z promotorem/ką pracy należy zaplanować procedurę badawczą, tj. wybrać miejsce, czas oraz odpowiednią metodę i technikę badawczą spośród metod ilościowych, jakościowych lub mieszanych. Należy oprzeć się na najlepszych podręcznikach metodologicznych, które zawierają szczegółowe wskazówki co do stosowania konkretnych metod i technik badawczych. Dokonując wyboru techniki badawczej należy wziąć pod uwagę jej odpowiedniość do badanego problemu, ale również koszt badań i ich wykonalność w wyznaczonym czasie. Poniższe

wskazówki i zalecenia odnoszą się jedynie do tych technik, które są najczęściej wykorzystywane przez studentów/ki w pracach dyplomowych.

Badania surveyowe (wywiady kwestionariuszowe i ankiety)

W badaniach ilościowych konieczny jest właściwy dobór osób do badań. W przypadku korzystania z wywiadów czy ankiet zalecana minimalna liczebność próby badawczej powinna obejmować przy pracach licencjackich 100 respondentów, a w odniesieniu do prac magisterskich – 150 respondentów.

W badaniach ilościowych konieczny jest adekwatny dobór próby tak, aby dążyć do zapewnienia określonego typu reprezentatywności w odniesieniu o zdefiniowane, na potrzeby pracy kryteria. Przed rozpoczęciem właściwych badań należy przeprowadzić badanie próbne (pilotaż) na kilkukilkunastoosobowej próbie w celu sprawdzenia przygotowanego narzędzia. Wyniki należy wpisać do baz danych w programie statystycznym np. SPSS lub arkusza kalkulacyjnym Excel. Ilościowa analiza danych powinna zawierać rozkłady odpowiedzi i podstawowe krostabulacje (analizy krzyżowe: zmienna niezależna/zmienna zależna), z uwzględnieniem testów statystycznych.

Wywiady częściowo ustrukturyzowane (pogłębione) i nieustrukturyzowane (narracyjne)

Wywiady pogłębione prowadzone są według listy dyspozycji (scenariusza) do wywiadu. Autor/ka opisuje kryteria i sposób doboru osób badanych oraz przedstawia ich charakterystyki społeczno-demograficzne, uzyskuje zgodę osób badanych na rejestrację wywiadu w formie audio/wideo, następnie dokonuje transkrypcji usuwając wszystkie dane osobowe (z wyjątkiem osób publicznych) i inne umożliwiające identyfikację rozmówców, a na ich miejsce wprowadza oznaczenia poszczególnych osób lub wywiadów, które będzie wykorzystywać przy prezentacji cytatów z wywiadów w tekście pracy.

W kwestionariuszowych badaniach jakościowych należy dążyć do możliwie optymalnego „nasylenia” tj. dobrania respondentów z odpowiednio, nawet wąsko, zdefiniowanej populacji i sprawdzenie, czy w kolejnych wywiadach nie pojawiają się nowe, istotne wątki o dużej wadze dla badanego tematu.

Liczba wywiadów obejmuje nie mniej niż 10 wywiadów trwających przeciętnie 30 minut (w pracach magisterskich minimum 15 wywiadów). Wywiadów z parami, grupowych oraz wywiadów narracyjnych może być mniej (z parami 6 dla lic. i 8 mgr, fokusowych minimum 3 grupy po 4-8 osób dla lic. i 4 grupy dla mgr).

Wywiady narracyjne są dłuższe (trwają ponad godzinę i mogą obejmować kilka spotkań z rozmówcą) oraz wymagają bardziej zaawansowanych metod analizy dotyczących warstwy językowej wypowiedzi i sposobu jej konstruowania. Dlatego ich wymagana ilość wynosi w przypadku prac licencjackich 2, magisterskich 3 wywiady. Zaleca się zachować zasady ich przeprowadzenia, transkrypcji i analizy zgodne z procedurą Fritza Schützego.

Badania typu etnograficznego lub studia przypadków (*case studies*)

Należy opisać kryteria doboru przypadków do analizy (miejsce, społeczności, grup, organizacji, wydarzeń, działań społecznych, procesów itp.) i czytelnie scharakteryzować wybrane przypadki, oraz opisać wykorzystane metody i techniki (obserwacje, wywiady, fotorejestracje, analizę wizualną, analizę dokumentów), wskazać ramy czasowe (dokładne terminy, długość trwania) pobytu w terenie. Bezpośrednim efektem etnografii powinny być szczegółowe notatki z przebiegu badań oraz dzienniczek obserwacji i rozmów (z uwzględnieniem dat i miejsc oraz przygotowanych wytycznych), i wtedy dokumentację z badań stanowi notatnik, dzienniczek obserwacji i rozmów oraz materiały wizualne. Nagrane wywiady należy poddać transkrypcji. Wymaga się, by udokumentowane badanie stanowiące studium przypadku obejmowało nie mniej niż 20 godzin pracy w terenie.

Analiza materiałów zastanych

Opiera się na zbiorze (korpucie) takich materiałów tekstowych, wizualnych lub audiowizualnych, jak (alternatywnie): dokumenty osobiste, przekazy medialne, wytwory kultury i literatura popularna (fikcja, podręczniki, poradniki), dokumenty urzędowe, i in.

Stosując tę metodę należy jasno określić bazę wyjściową oraz kryteria doboru próbek (jakościowe, celowe, losowe), wskazać procedury tworzenia korpusu. Wyjściowy korpus poddany badaniu powinien być złożony z minimalnie 50 próbek (stron tekstu, fragmentów, postów, obrazów). Dane powinny być zarchiwizowane i dokładnie opisane (typ, źródło, miejsce i czas opublikowania, autora o ile mowa o źródle imiennym) i przedstawione osobie prowadzącej seminarium do zatwierdzenia najpóźniej do końca kwietnia dla lic., do końca stycznia dla mgr. Cały korpus poddany jest analizie zawartości, formalnej i porównawczej, a dodatkowo szczegółowa i pogłębiona analiza jakościowa powinna obejmować minimum 5 próbek wybranych z korpusu.

Archiwizacja materiałów i danych badawczych

W badaniach społecznych i humanistycznych obserwujemy tendencję do umiędzynarodowienia, interdyscyplinarności i upubliczniania badań i ich wyników. W tym celu powstają m.in. dostępne dla badaczy lub dostępne publicznie repozytoria danych. Jeśli w wyniku prac badawczych powstały dane ilościowe lub jakościowe, zestawy tekstów, np. wywiady jakościowe, dzienniki, pamiętniki, zdjęcia (opublikowane lub nie), artykuły, przemówienia i inne dokumenty, i mogą być one użyteczne dla innych badaczy lub interesujące dla opinii publicznej warto rozważyć wraz z promotorem możliwość ich umieszczenia i/lub upublicznienia w jednym z wielu repozytoriów. Warunkiem koniecznym upublicznienia jest przede wszystkim to, że nie zostają naruszone prawa autorskie i prywatność (dane wrażliwe), a jest to z reguły spełnione gdy, brane dane/teksty pochodzą z domeny publicznej.

Szczególnie zalecamy Repozytorium Danych Społecznych, dziedzinowe repozytorium służące do otwartego udostępniania ilościowych oraz jakościowych danych społecznych (<https://rds.icm.edu.pl/>).

Wytworzone lub pozyskane korpusy tekstowe warto umiejscowić w polskiej „odnodze” międzynarodowego, interdyscyplinarnego portalu badań dyskursu CLARIN-pl (<https://clarin->

pl.eu/), najłatwiej za pomocą narzędzia „KORPUSOMAT” (<https://korpusomat.pl/>). To narzędzie umożliwia nie tylko współpracę pomiędzy różnymi dyscyplinami ale pozwala także na skorzystanie z automatycznych i półautomatycznych usług analitycznych europejskiej infrastruktury badawczej CLARIN.

Analiza danych jakościowych – uwagi ogólne

Przy analizie jakościowej należy unikać uogólnień o charakterze ilościowym, typu X procent kobiet i Y mężczyzn..., kobiety częściej niż mężczyźni..., Polacy ..., więcej osób młodszych niż starszych... Trzeba zwrócić uwagę na to, że analiza treści wywiadów oraz tekstów zastanych nie polega tylko na ich odtworzeniu, podsumowaniu czy streszczeniu, lecz należy włączyć krytyczne myślenie i odważyć się na sformułowanie samodzielnych wniosków. Celem badań nie jest tu tylko odpowiedź na pytanie “jak jest?”, lecz jak ludzie, przedstawiciele określonych środowisk, klas, instytucji, grup postrzegają, konstruują czy projektują rzeczywistość. Pomocne jest tu odniesienie do sytuacji, w jakiej dana wypowiedź (obraz, nagranie) zostały wytworzone i upublicznione - zawrzeć odniesienie do charakteru medium, materiału prasowego czy internetowego – przez kogo jest wydane, finansowane, kogo reprezentuje.

Analiza zastanych baz danych

Punkt wyjścia analizy danych zastanych stanowią dokumenty i repozytoria danych naukowych, statystyki publicznej, sprawozdania instytucji publicznych i podmiotów prywatnych, analizy i publikacje eksperckie, polskie i międzynarodowe. Badanie ma na celu ujęcie dotychczasowych danych w nowy sposób tak, aby odpowiedzieć na uprzednio postawione cele badawcze. Pierwszym krokiem takiej analizy jest wskazanie rozpatrywanych, dostępnych zbiorów danych. Wybór konkretnych danych musi być zgodny z celami badania i stosowanie uzasadniony. Przygotowując pracę dyplomową należy mieć świadomość różnorodności źródeł i wybierać dane z tych, które są wiarygodne, o utrwalonej opinii oraz rzetelnych naukowo. Dokonanie wyboru baz i repozytoriów do analizy powinno zostać poprzedzone poznaniem metodologii stosowanej przy gromadzeniu danych, szczególnie poznaniem porównywalności stosowanych wskaźników i zmiennych pomiędzy różnymi repozytoriami. Badanie powinno skutkować powstaniem nowego zbioru danych poddanych opracowaniu ilościowemu. Analizę tego rodzaju stosujemy szczególnie w przypadku badań porównawczych z zastosowaniem analizy szeregów czasowych, modeli trendów oraz modeli dynamicznych.

Przykładowe bazy danych: Eurostat, Bazy Głównego Urzędu Statystycznego, World Inequality Database, International Labour Organisation, Dalia Research

6. Wzory przypisów

PRZYPISY DOLNE

Wymieniając po raz pierwszy dane źródło, pracę (opracowanie) stosuje się pełny opis bibliograficzny. Gdy wskazuje się tę sama pracę po raz kolejny w przypisie można stosować formy skrócone.

1. Wskazując pracę po raz pierwszy stosuje się zapis:

A. Bachórz, *Rosja w tekście i doświadczeniu: Analiza współczesnych polskich relacji z podróży*, Kraków 2013.

2. Wskazując tę sama pracę po raz drugi należy zastosować następujące zapisy:

a) *Ibidem*, s. 83.

Zapis taki stosuje się, gdy następuje odwołanie do pracy cytowanej bezpośrednio w poprzednim przypisie. Formę *Ibidem* można też zapisać jako *Tamże*.

b) A. Bachórz, *op. cit.*, s. 83.

Zapis *op. cit.* oznacza opus citatum, tj. dzieło cytowane, stąd można go też podać w formie *dz. cyt.* Stosuje się go w przypadku cytowania pracy autora, która była wcześniej wymieniona.

c) A. Bachórz, *Rosja w tekście...*, s. 108.

Skrót tytułu pracy stosuje się wówczas, gdy wcześniej powoływano się na więcej niż jedną pracę tego samego autora. Wówczas skrót musi być na tyle czytelny, by wskazywał, że dotyczy tej pracy, a nie innej tegoż autora.

3. W odniesieniu do książek, współautorskich zapis powinien przedstawiać się następująco:

P. Berger, T. Luckmann, *Społeczne tworzenie rzeczywistości*, Warszawa 2010, s. 34.

4. W odniesieniu do książek pod redakcją, tzw. publikacji zbiorowych, stosuje się następujący zapis:

Biografia i tożsamość narodowa, pod red. M. Czyżewskiego, A. Piotrowskiego, A. Rokuszewskiej-Pawełek, Łódź 1996, s. 150.

5. W odniesieniu do artykułów zawartych w książkach:

M. Frąckowiak-Sochańska, *Czas wolny kobiet i mężczyzn. Ilość i jakość czasu wolnego jako wymiar nierówności społecznych*, [w:] *Czas wolny. Refleksje, dylematy, perspektywy*, pod red. D. Mroczkowskiej, Warszawa 2010, s. 190-210.

6. W odniesieniu do artykułów zawartych w czasopismach:

K. Łuczaj, *Ku biograficznemu badaniu doświadczenia klasy ludowej*, „Studia Socjologiczne”, 2018, z. 2, s. 93-114.

7. W odniesieniu do artykułów zawartych w gazetach:

J. Drosio-Czaplińska, *Mamusie mężów*, „Polityka”, nr 48 (2986), z dn. 25.11.2014 r., s. 30.

PRZYPISY OXFORDZKIE (wg standardu używanego w czasopiśmie „Studia Socjologiczne”)

Odsyłacze do literatury umieszczane są w tekście (nie w przypisach dolnych) i przyjmują postać (Cooley 1922: 43) oraz (Garfinkel 2007; Goffman 2006, 2010; Hałas, Manterys 2021). Jeśli w tekście są przypisy dotyczące treści pracy, powinny być nieliczne i krótkie.

Książki

Cooley, Charles H. 1922. *Human Nature and the Social Order*. New York: Scribner's.

Latour, Bruno, Steve Woolgar. 1986. *Laboratory Life. The Construction of Scientific Facts*. Princeton: Princeton University Press.

Schumpeter, Joseph A. 1995. *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*. Przekład Michał Rusiński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Książki redagowane

Best, Heinrich, John Higley, eds. 2018. *The Palgrave Handbook of Political Elites*. London: Palgrave-Macmillan. DOI: 10.1057/978-1-137-51904-7.

Kiersztyn, Anna, Danuta Życzyńska-Ciolek, Kazimierz M. Słomczyński, red. 2017. *Rozwarstwienie społeczne*. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Rozdział w pracy zbiorowej:

Janicka, Krystyna. 1970. Społeczne aspekty ruchliwości geograficznej. W: W. Wesolowski, red. *Zróżnicowanie społeczne*. Wrocław: Ossolineum, 375-400.

Znanięcka-Łopata, Helena. 1965. The Function of Voluntary Associations in an Ethnic Community: Polonia. In: E. Burgess, D. Bogue, eds. *Contributions to Urban Sociology*. Chicago: University of Chicago Press, 203–223.

Artykuł w czasopiśmie:

Malewska, Hanna, Violaine Londe-Tarbes. 1996. Społecznicy, ich tożsamość i zaangażowanie. *Studia Socjologiczne*, 2: 35-54.

Kramberger, Anton, Miroslav Stanojevic. 2015. Class Concepts and Stratification Research in Slovenia. *East European Politics and Societies and Cultures*, 29, 3: 651-662.

Halamska, Maria. 2016. The Evolution of Family Farms in Poland: Present Time and the Weight of the Past. *Eastern European Countryside*, 22: 27-51.

Artykuł prasowy

Skarżyński, Stanisław. 2020. Wybory w Irlandii. Exit poll daje trzem partiom ten sam wynik. *Gazeta Wyborcza*, 9 lutego 2020. <https://wyborcza.pl/7,75399,25679427,wybory-w-irlandii-exit-poll-daje-trzem-partiom-ten-sam-wynik.html>. Dostęp 10. 02. 2020.

Majmurek, Janusz. 2020. Wiara, nadzieja, gniew. *Polityka*, 29 stycznia, 23-25.

Źródła internetowe:

Odsyłacz w tekście ma taką samą postać jak przy „papierowych” publikacjach, natomiast w bibliografii na końcu podany jest link do publikacji internetowej i data dostępu w formule: Dostęp 10. 02. 2020.

Przykład 1: W tekście (CBOS 2016); w bibliografii: CBOS.2016. Stosunek do przyjmowania uchodźców. *Komunikat z badań nr 169*.

http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_169_16.PDF. Dostęp 17.09.2017.

Przykład 2: W tekście (Wang 2017); w bibliografii: Wang, Trisia. 2017. Big Data Needs Thick Data. *Ethnography Matters*. <http://ethnographymatters.net/blog/2013/05/13/big-data-needs-thick-data/>. Dostęp 17.09.2017.

7. Dodatkowo wszystkie przywołane pozycje powinny zostać ponumerowane i zamieszczone w bibliografii ułożonej alfabetycznie na końcu tekstu pracy.

Bibliografia

1. Best, Heinrich, John Higley, eds. 2018. *The Palgrave Handbook of Political Elites*. London: Palgrave-Macmillan. DOI: 10.1057/978-1-137-51904-7.
2. Halamska, Maria. 2016. The Evolution of Family Farms in Poland: Present Time and the Weight of the Past. *Eastern European Countryside*, 22: 27-51.
3. Kiersztyn, Anna, Danuta Życzyńska-Ciolek, Kazimierz M. Słomczyński, red. 2017. *Rozwarstwienie społeczne*. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.
4. Kramberger, Anton, Miroslav Stanojevic. 2015. Class Concepts and Stratification Research in Slovenia. *East European Politics and Societies and Cultures*, 29, 3: 651-662.
5. Majmurek, Janusz. 2020. Wiara, nadzieja, gniew. *Polityka*, 29 stycznia, 23-25.
6. Malewska, Hanna, Violaine Londe-Tarbes. 1996. Społecznicy, ich tożsamość i zaangażowanie. *Studia Socjologiczne*, 2: 35-54.
7. Skarżyński, Stanisław. 2020. Wybory w Irlandii. Exit poll daje trzem partiom ten sam wynik. *Gazeta Wyborcza*, 9 lutego 2020. <https://wyborcza.pl/7,75399,25679427,wybory-w-irlandii-exit-poll-daje-trzem-partiom-ten-sam-wynik.html>. Dostęp 10. 02. 2020.